

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Obdo/50/2019
Identifikačné číslo spisu: 6111221037
Dátum vydania rozhodnutia: 13.12.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Hullová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:6111221037.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu EPOGROUP s.r.o., so sídlom Janka Kráľa 7, 974 01 Banská Bystrica, IČO: 45 904 138, zastúpeného Advokátska kancelária JUDr. Peter Mihály s.r.o., so sídlom Jókaiho 121/16, 984 01 Lučenec, IČO: 47 241 331, proti žalovanému SCHWING Stetter Ostrava s.r.o., so sídlom Moravská 1215/6, Vítkovice, 703 00 Ostrava, Česká republika, IČ: 496 11 267, zastúpenému LÖWY & LÖWY s.r.o., so sídlom Slowackého 56, 821 04 Bratislava, IČO: 47 236 230, o zaplatenie sumy 2.820.300 Kč s príslušenstvom, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 41Cob/158/2018-629 z 27. marca 2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 41Cob/158/2018-629 z 27. marca 2019 v napadnutom výroku, ktorým bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 2.820.300 Kč s úrokom z omeškania vo výške 7,75 % ročne od 24.11.2011 do zaplatenia a v závislom výroku o trovách konania z r u š u j e a v e c v r o z s a h u z r u š e n i a v r a c i a n a d ě a l š i e k o n a n i e K r a j s k é m u s ú d u v B a n s k e j B y s t r i c i .

Odôvodnenie

1 Okresný súd Banská Bystrica (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 60Cb/207/2011-441 z 22. decembra 2017 žalobu zamietol a žalovanému priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

2 V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že pôvodný žalobca JUDr. Daniel Janšo, správca konkurznej podstaty dlžníka MIRPUS Constructions, s.r.o. „v konkurze“, Banská Bystrica, IČO: 36 052 132, sa návrhom na vydanie európskeho platobného rozkazu z 22.09.2011 domáhal proti žalovanému zaplatenia sumy 2.820.300 Kč s príslušenstvom. V priebehu konania došlo k zmene žaloby ohľadne úroku z omeškania, ktorý žalobca požadoval priznať od 24.11.2010 do zaplatenia. Uznesením č. k. 60Cb/207/2011-79 z 5. apríla 2012 súd pripustil zmenu žalobcu na spoločnosť K.P.F. s.r.o., Banská Bystrica a následne uznesením č. k. 60Cb/207/2011-130 z 18. februára 2013 na žalobcu Depositum s.r.o., Banská Bystrica. Pred vyhlásením rozhodnutia vo veci na návrh žalobcu súd uznesením č. k. 60Cb/207/2011-425 z 13. novembra 2017 pripustil zmenu žalobcu na spoločnosť EPOGROUP s.r.o., Banská Bystrica s poukazom na uzavretú zmluvu o postúpení pohľadávok.

3 Z vykonaného dokazovania súd prvej inštancie mal preukázané, že medzi úpadcom ako objednávateľom a žalovaným ako zhotoviteľom došlo dňa 14.04.2008 k uzavretiu Zmluvy o dielo č. 2008-SD-05 (ďalej aj „zmluva o dielo“ alebo „zmluva“) a že úpadca dňa 5.08.2008 uhradil žalovanému zálohovú platbu vo výške 2.820.300 Kč. Tieto skutočnosti neboli medzi stranami sporné. Listom z 23.11.2010 žalovaný platne odstúpil od zmluvy o dielo, aj keď sa úpadca - objednávateľ o odstúpení od zmluvy nedozvedel, avšak podľa hmotnoprávných predpisov nastali účinky odstúpenia od zmluvy, pretože úpadca v čase doručovania zásielky mal adresu sídla spoločnosti riadne zapísanú v obchodnom registri, teda žalovaný zásielku doručoval na správnu adresu a je potom na ťarchu úpadcu, že si poštovú zásielku nevyzdvihol. Obdobne to platí aj pre vyúčtovaciu faktúru, ktorej účinky doručenia takisto nastali, aj keď sa úpadca o nej nedozvedel. Žalobca sa žalobou domáhal proti žalovanému vrátenia zaplatenej zálohy s príslušenstvom tvrdiac, že odstúpenie od zmluvy a ani vyúčtovacia faktúra neboli úpadcovi - objednávateľovi doručené.

4 Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že sa v celom rozsahu stotožnil s obranou žalovaného v rozsahu skutkových, ale aj právnych tvrdení, vrátane pripojených listinných dôkazov, na ktoré ako relevantné prihliadal. Mal za to, že k zániku žalobou uplatneného nároku došlo ešte pred vyhlásením konkurzu na majetok úpadcu, teda pred dátumom 5.04.2011, z čoho jednoznačne vyplýva skutočnosť, že tak správca konkurznej podstaty úpadcu (objednávateľa), ako následne aj ďalšie subjekty (v pozícii žalobcu) nemohli pohľadávku objednávateľa - úpadcu uplatnenú touto žalobou, už nadobudnúť. Z uvedeného potom vyplýva, že v spore nie je daná aktívna vecná legitímácia žalobcu. S poukazom na uvedené súd prvej inštancie žalobu zamietol. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa ust. § 255 ods. 1 v spojení s ust. § 262 ods. 1 CSP, pričom o výške náhrady trov konania rozhodne súd v zmysle ust. § 262 ods. 2 CSP.

5 O odvolaní žalobcu rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom č. k. 41Cob/158/2018-629 z 27. marca 2019 tak, že prvým výrokom rozsudku zmenil rozsudok súdu prvej inštancie a žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 2.820.300 Kč s úrokom z omeškania vo výške 7,75 % ročne od 24.11.2011 do zaplatenia, druhým výrokom rozsudku vo zvyšku uplatneného úroku z omeškania, ktorý bol rozsudkom súdu prvej inštancie zamietnutý, rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, tretím výrokom o trovách konania zmenil prvú výrokovú vetu rozsudku súdu prvej inštancie tak, že žalobcovi priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie v rozsahu 100 % a štvrtým výrokom rozsudku žalobcovi priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

6 Odvolací súd prejednal odvolanie v zmysle ust. § 379 a § 380 ods. 1 CSP, pričom vec rozhodol verejným vyhlásením rozsudku bez nariadenia pojednávania konštatujúc, že v predmetnom spore nebolo potrebné pojednávanie nariadiť, pretože nebolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie a takýto postup nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem (§ 385 ods. 1 písm. c/ CSP). Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že žalovaný listom z 23.11.2010 platne odstúpil od zmluvy o dielo. Rovnako sa stotožnil s názorom žalovaného (vysloveným aj v odstúpení od zmluvy), že s poukazom na ust. § 548 ods. 2 Obch. zák. pri odstúpení od zmluvy pre omeškanie objednávateľa patrí zhotoviteľovi cena, na ktorú má nárok na základe zmluvy s tým, že od tejto ceny sa odpočíta to, čo zhotoviteľ ušetril nevykonaním diela v celom rozsahu. Na pojednávaní súdu prvej inštancie dňa 29.04.2014 právna zástupkyňa žalovaného uviedla, že skutočnosť, že právny predchodca žalobcu zaplatil žalovanému sumu 2.820.300 Kč nerobí žalovaný spornou, ale nesúhlasí s tým, že by plnenie nebolo žalobcovi, resp. spoločnosti MIRPUS Constructions, s.r.o. odovzdané. Žalovaný namietol aj výšku úroku z omeškania a aj lehotu, v ktorej žalobca požadoval zaplatenie úroku z omeškania. Žalovaný nesúhlasil s tvrdením žalobcu, že nepreukázal čiastočné zhotovenie betonárky, keď mal za to, že svoj nárok preukázal faktúrou č. 30100214 z 20.12.2010, ktorou vyfakturoval žalobcovi 1.108.786,50 Kč a svoj nárok tiež vyšpecifikoval vo vyjadrení z 30.05.2014, pričom predložil súdu jednotlivé faktúry, ktoré preukazujú, že časť diela vykonal a preto mu prináleží nárok vyplývajúci z ustanovenia § 548 ods. 2 Obch. zák.

7 Odvolací súd z predloženej faktúry č. 30100214 zistil, že žalovaný si ňou uplatnil proti právnenému

predchodcovi žalobcu práce a služby vykonané podľa SOD č. 2008-SD-05 v sume 2.305.955 Kč bez DPH, ďalej si uplatnil náhradu škody vo výške 1.185.000 Kč bez DPH, spolu sumu 3.490.955 Kč, následne od ďalšej sumy 3.929.086,50 Kč odpočítal zálohu vo výške 2.820.300 Kč a požadoval k úhrade sumu 1.108.786,50 Kč.

8 Odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie správne zistil skutočnosti, ktoré neboli medzi stranami sporné a na ktoré poukázal v odseku 23 napadnutého rozsudku súd prvej inštancie. Odvolací súd nespochybnil ani nárok, ktorý by vyplýval žalovanému z ust. § 548 ods. 2 Obch. zák., teda že v prípade odstúpenia od zmluvy pre omeškanie objednávateľa (právneho predchodcu žalobcu) patrí zhotoviteľovi (žalovanému) cena, na ktorú má nárok na základe zmluvy s tým, že od tejto ceny sa odpočíta to, čo zhotoviteľ ušetril nevykonaním diela v plnom rozsahu. Aby však takýto nárok žalovanému vznikol, musel by hodnoverným spôsobom preukázať práce, ktoré na základe uzavretej zmluvy o dielo pre žalobcu, resp. jeho právneho predchodcu vykonal do odstúpenia od zmluvy. Žalovaný tieto skutočnosti preukazoval predloženými faktúrami za dodanie materiálu a výkon rôznych činností od subdodávateľov, ktoré podľa názoru odvolacieho súdu nepreukazujú, že by jednotlivé práce, faktúrované na základe predložených faktúr, boli vykonané pre právneho predchodcu žalobcu na základe zmluvy o dielo zo 14.04.2008, nakoľko mnohé z uvedených faktúr sú vystavené pred uzavretím zmluvy o dielo a ani faktúry vystavené po tomto termíne (ktoré sú len účtovným dokladom) nepreukazujú, že by sa malo jednať o práce žalovaného, vykonávané pre právneho predchodcu žalobcu na základe predmetnej zmluvy o dielo. Bol to nakoniec samotný žalovaný, ktorý uviedol, že v tom čase mal rozpracovaných približne 6 - 7 betonárok. Už aj z tohto dôvodu žalovaný nemohol preukázať svoj nárok na uhradenie sumy za práce, ktoré mal do odstúpenia od zmluvy vykonať pre právneho predchodcu žalobcu na základe zmluvy o dielo. Teda, žalovaný nepreukázal, že práce uvádzané v jednotlivých faktúrach vykonával práve pre právneho predchodcu žalobcu v súvislosti so zmluvou o dielo. Pokiaľ súd prvej inštancie spolu s názorom odvolacieho súdu dospel k tomu, že žalovaný od zmluvy o dielo odstúpil platne a právny predchodca žalobcu uhradil žalovanému zálohovú platbu vo výške 2.820.300 Kč, potom žalobcovi vznikol nárok na vrátenie tejto sumy (§ 351 ods. 2 Obch. zák.).

9 Odvolací súd poukázal na to, že samotný žalovaný vo svojom vyjadrení z 30.05.2014 uvádza, že pri sume 1.185.000 Kč je na faktúre č. 30100214 uvedené „náhrada škody (ušlý zisk)“ s tým, že táto terminológia je tam uvedená len z toho dôvodu, že do kolónky s týmto názvom bolo treba nárok zaradiť z hľadiska účtovníctva. Ďalej žalovaný uviedol, že netvrdí a nepožaduje náhradu škody ako právneho inštitútu, t. j. netvrdí porušenie právnej povinnosti, vznik škody a príčinnú súvislosť medzi porušením a škodou, ide skutočne len o terminológiu účtovnú, nie právnu. I napriek týmto tvrdeniam žalovaný poukazoval na to, že podľa ust. § 548 ods. 2 Obch. zák. má zhotoviteľ vždy nárok minimálne na ušlý zisk, a to aj v prípade, ak so zákazkou do odstúpenia od zmluvy nemal absolútne žiadne náklady. S týmto názorom žalovaného sa odvolací súd nestotožnil, nakoľko takýto nárok žalovanému nevyplýva z ustanovenia § 548 ods. 2 Obch. zák. Podľa názoru odvolacieho súdu, žalovaný by mal nárok na sumu ako cenu za vykonané práce, ktoré vykonal do odstúpenia od zmluvy, avšak túto cenu a práce by musel žalovaný hodnoverne preukázať, k čomu v danom prípade nedošlo. Z uvedeného dôvodu odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, keď uviedol, že nastali účinky doručenia vyúčtovacej faktúry, aj keď sa úpadca o nej nedozvedel a zrejme súd mal za to, že touto faktúrou žalovaný preukázal svoj nárok. Odvolací súd tvrdenie súdu prvej inštancie o účinkoch doručenia faktúry nespochybňuje, avšak aj v prípade, ak by si úpadca predmetnú vyúčtovaciu faktúru prevzal, z tejto v nijakom prípade nevyplýva nárok žalovaného na zaplatenie sumy 1.108.756,50 Kč z dôvodu nepreukázania vykonaných prác žalovaným pre právneho predchodcu žalobcu. Čo sa týka výšky úroku z omeškania a dátumu, od ktorého si tento úrok žalobca uplatnil, odvolací súd sa stotožnil s námietkou žalovaného a žalobcovi priznal úrok z omeškania vo výške 7,75 % ročne (z dôvodu dohody v zmluve o dielo o použití Obchodného zákonníka Českej republiky na riešenie sporov vyplývajúcich zo zmluvy), pričom pri určení výšky úroku z omeškania vychádzal z Nariadenia vlády Českej republiky č. 142/1994 Sb. v znení Nariadenia vlády č. 33/2010 Sb. Zároveň sa stotožnil s námietkou žalovaného ohľadne dátumu, od ktorého požaduje žalobca zaplatenie úroku z omeškania, t. j. od 24.11.2010, teda deň po tom, ako žalobca od zmluvy o dielo odstúpil. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v prvom výroku podľa ust. § 388 CSP

zmenil tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 2.820.300 Kč s úrokom z omeškania vo výške 7,75 % ročne od 24.11.2011 do zaplataenia a vo zvyšku uplatneného úroku z omeškania, ktorý bol rozsudkom súdu prvej inštancie zamietnutý, rozsudok potvrdil ako vecne správny podľa ust. § 387 ods. 1 CSP.

10 Proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 2.820.300 Kč s príslušenstvom, podal žalovaný dovolanie podľa ust. § 420 písm. f/ CSP z dôvodu, že I. žalovanému nebolo doručené vyjadrenie žalobcu k jeho podaniu, II. odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, avšak nenariadil pojednávanie, na ktorom by zopakoval dokazovanie a III. odvolací súd postupoval v rozpore so zásadou voľného hodnotenia dôkazov, keď nehodnotil dôkazy jednotlivo a zároveň vo vzájomných súvislostiach.

11 Ad. I. Žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) namietal, že mu nebolo doručené podanie žalobcu, ktorým reagoval na vyjadrenie žalovaného k odvolaniu žalobcu. V bode 10 odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolací súd poukázal na to, že na vyjadrenie žalovaného k odvolaniu žalobca reagoval svojim podaním, obsah ktorého odvolací súd uviedol vo svojom odôvodnení. Keďže uvedené podanie žalovanému nebolo doručené, tento nemal možnosť sa oboznámiť s jeho obsahom, nemal možnosť sa k nemu vyjadriť, pričom tento postup je nielen rozporný so zákonom (§ 374 ods. 2 CSP), ale je aj významným zásahom do práva na spravodlivý proces, ktorého základný rámec je koncipovaný v článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „Dohovor“) a na vnútroštátnej úrovni primárne v článku 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „Ústava SR“). Obsahom základného práva na rovnosť podľa článku 47 ods. 3 Ústavy SR je, že všetci účastníci súdneho konania (osobitne sporového konania) majú rovnaké procesné práva a povinnosti, ktoré uplatňujú a plnia za rovnakých podmienok (uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 135/05 a nález Ústavného súdu SR č. 86/2005). Ústavný súd opakovane vo svojich rozhodnutiach vyslovil, že rozhodnutiu všeobecného súdu musí predchádzať postup zodpovedajúci garanciam spravodlivého súdneho konania v zmysle príslušných ustanovení Ústavy SR a príslušnej medzinárodnej zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, najmä postup zodpovedajúci právu na spravodlivý proces, na kontradiktórne konanie a rovnosť zbraní a v práve na kontradiktórne konanie (I. ÚS 230/03). Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je aj právo na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia, ktorá okrem iných procesných záruk kladie dôraz aj na zachovanie kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní (III. ÚS 402/08).

12 Právo na kontradiktórne konanie v zásade znamená rovnakú možnosť strán dozvedieť sa o všetkých dôkazoch a skutočnostiach zaznamenaných v spise, ktorých účelom je ovplyvniť rozhodovanie súdu. Za kontradiktórny proces možno považovať len taký proces, v ktorom je rešpektovaná zásada rovnosti zbraní, t. j. ktorý stranám garantuje rovnaký prístup k akýmkoľvek dôkazom a argumentom, ktoré boli predložené súdu a ktoré mohli mať vplyv na prejednanie veci a rozhodnutie. Princíp rovnosti zbraní vyžaduje, aby každá strana mala primeranú možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do zjavnej nevýhody voči oponentovi. Dovolateľ poukázal na rozsudok ESLP vo veci Hudáková a ďalší proti Slovensku z 27. apríla 2010 (sťažnosť č. 23083/05) v ktorom ESLP uviedol, že význam požiadavky, aby bolo vyjadrenie zaslané všetkým účastníkom konania spočíva v potrebe zabezpečenia, aby procesné strany mali vieru vo výkon spravodlivosti a aby im nebola odopretá možnosť vyjadriť sa ku skutočnostiam, ktoré by mohli ovplyvniť rozhodnutie súdu. Tým, že súd odoprel sťažovateľom možnosť oboznámiť sa s vyjadrením a vyjadriť sa k nemu, nezaobchádzal s účastníkmi konania rovnako. Ďalej poukázal na rozsudok ESLP vo veci Trančíková proti Slovenskej republike z 13. januára 2015 (sťažnosť č. 17127/12), v ktorom ESLP vyjadril názor, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia. Táto požiadavka ESLP sa vzťahuje tak na prvostupňové konanie, ako aj na odvolacie konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru. Na rozhodnutie ESLP nadviazal následne aj Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „NS SR“) v

rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/156/2014.

13 Dovolateľ uviedol, že tým, že súd v rámci svojho procesného postupu nedoručil žalovanému vyjadrenie žalobcu, zasiahol do jeho práva na spravodlivý súdny proces, čím je daný dovolací dôvod podľa ust. § 420 písm. f/ CSP.

14 Ad. II. Dovolateľ poukázal na odôvodnenie napadnutého rozsudku, konkrétne bod 25, v ktorom odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, avšak namiesto toho, aby nesprávne skutkové tvrdenia napravil alebo vysvetlil vykonaním ďalšieho dokazovania alebo zopakovaním dokazovania na odvolacom súde na nariadenom pojednávaní, tieto vysvetlil len v rámci jedného bodu odôvodnenia napadnutého rozsudku, v rámci ktorého výberom poukázal len na jeden z dôkazov vykonaných v konaní pred súdom prvej inštancie (faktúra založená v spise na č. l. 55). Tento postup odvolacieho súdu bol v rozpore so zásadou práva na spravodlivý súdny proces, ale aj v rozpore s princípom právnej istoty a predvídateľnosti súdneho rozhodnutia. Podľa názoru dovolateľa, odvolací súd mal postupovať buď tak, že zruší napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec mu vráti na ďalšie konanie alebo mal nariadiť pojednávanie a na ňom zopakovať, resp. doplniť dokazovanie čo do nesprávneho zistenia skutkového stavu zo strany súdu prvej inštancie a o tejto skutočnosti mal upovedomiť dovolateľa tak, aby tento mal možnosť sa k rozhodujúcim skutočnostiam vyjadriť. V tomto smere poukázal aj na rozhodnutia NS SR sp. zn. 5Cdo 131/2009 a sp. zn. 2Cdo 45/2010. Pokiaľ odvolací súd nenariadil pojednávanie na zopakovanie, resp. doplnenie dokazovania za účelom zistenia skutkového stavu, na základe ktorého zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v neprospech žalovaného, zaťažil konanie vadou v zmysle ust. § 420 písm. f/ CSP.

15 Ad. III. Dovolateľ namietal porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov odvolacím súdom. Poukázal na to, že odvolací súd vybral iba jeden z mnohých dôkazov, ktoré boli vykonané pred súdom prvej inštancie (predložená faktúra), tento označil v zásade za jediný dôkaz žalovaného na preukázanie jeho tvrdení a na základe tohto dôkazu dospel k úplne opačným skutkovým zisteniam ako súd prvej inštancie, ktorý v priebehu 7 rokov vykonal rozsiahle dokazovanie. Pozornosť upriamil na to, že súdu predložil množstvo ďalších dôkazov, a to nielen listinných, ale aj svedeckých výpovedí, ktoré podľa jeho názoru v celom rozsahu preukazujú jeho tvrdenia. Nerozumie preto tomu, prečo odvolací súd na tieto dôkazy neprihliadol a v odôvodnení rozhodnutia sa s nimi nevysporiadal. Na základe vyššie uvedeného dovolateľ navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu zrušil a ec mu vrátil na ďalšie konanie. Zároveň navrhol, aby NS SR odložil vykonateľnosť rozsudku odvolacieho súdu s poukazom na okolnosti hodné osobitného zreteľa: konanie odvolacieho súdu je postihnuté procesnými vadami, ktoré zakladajú prípustnosť dovolania podľa ust. § 420 písm. f/ CSP, výška sumy, ktorú má žalovaný zaplatiť a majetkové pomery žalobcu, ktorý je nemajetný, pričom ak by súd neodložil vykonateľnosť odvolacieho rozsudku, mohla by žalovanému vzniknúť v exekúcii ujma, ktorú by už nebolo možné „regresne zhojiť“, keďže žalobca je nemajetný.

16 K dovolaniu žalovaného zaslal žalobca písomné vyjadrenie, v ktorom uviedol, že podľa jeho názoru odvolací súd vec správne právne posúdil, pričom sa dostatočne vysporiadal a posúdil všetky skutočnosti relevantné pre rozhodnutie veci a svoje závery aj dostatočne odôvodnil. Procesné dôvody dovolania nie sú preto dané. Rovnako nie je odôvodnený ani návrh na odklad vykonateľnosti rozsudku odvolacieho súdu. Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovaného odmietol pre jeho neprípustnosť alebo ak ho bude považovať za prípustné, aby ho zamietol pre jeho nedôvodnosť a zaviazal žalovaného na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 % a zároveň neodložil vykonateľnosť dovolaním napadnutého rozsudku.

17 K vyjadreniu žalobcu k dovolaniu zaslal žalovaný vyjadrenie, v ktorom opätovne požiadal, aby NS SR rozhodol o jeho návrhu na odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu.

18 Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolací súd“), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (ust. § 424 CSP), zastúpená v

dovolacom konaní advokátom (ust. § 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (ust. § 443 CSP a contrario) skúmal najskôr to, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto mimoriadnym opravným prostriedkom.

19 Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým nemožno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu. Výnimočnosti tohto opravného prostriedku zodpovedá právna úprava jeho prípustnosti v Civilnom sporovom poriadku.

20 Podľa ustanovenia § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Z vyššie citovaného ustanovenia expressis verbis vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže dovolacie konanie uskutočniť, patrí do výlučnej právomoci odvolacieho súdu.

21 Ad. I. V posudzovanom prípade dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Túto vadu dovolateľ videl v tom, že žalovanému nebola doručená odvolacia replika žalobcu, čiže vyjadrenie žalobcu (ako odvolateľa) k vyjadreniu žalovaného k podanému odvolaniu. Jedná sa o podanie založené v spise na č. l. 514 až 518, označené ako „VEC: Vyjadrenie žalobcu“ z 19.03.2018, ktoré bolo podané osobne v podateľni Okresného súdu Banská Bystrica dňa 21.03.2018. V spise sa nenachádza žiadna úprava pre spisovú kanceláriu, podľa ktorej malo byť predmetné vyjadrenie doručené protistrane a ani doručka osvedčujúca takéto doručenie. Súd prvej inštancie preto nepostupoval v zmysle ustanovenia § 374 ods. 2 a 3 CSP.

22 Pojem „právo na spravodlivý proces“ v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nahradil doterajší pojem „odňatie možnosti konať pred súdom“ v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ OSP. Relevantné znaky, ktoré charakterizujú procesnú vadu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý súdny proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva. Právo na spravodlivý súdny proces predstavuje možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov.

23 Vyššie citované ustanovenie § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania v prípade, ak miera porušenia procesných práv strany, v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu, nadobudla značnú, výraznú, resp. relevantnú intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia sa chápe nesprávny (vadný) procesný postup súdu, spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymykajú zákonnému, ale aj ústavnému procesno-právnomu rámcu a ktorý tak zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných Ústavou Slovenskej republiky (ďalej aj „Ústava SR“). Pod pojmom „procesný postup“ (čo vyplýva aj z doteraz platnej konštantnej judikatúry k ust. § 237 ods. 1 písm. f/ OSP a judikatúry Ústavného súdu SR) sa rozumie faktická (ne)činnosť súdu znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení, resp. možnosť jej aktívnej účasti v spore, predchádzajúca vydaniu súdneho rozhodnutia.

24 Podľa ustanovenia § 374 ods. 1 CSP, súd prvej inštancie doručí odvolateľovi vyjadrenie k odvolaniu a umožní mu vyjadriť sa k nemu najneskôr v lehote 10 dní od doručenia.

25 Podľa ustanovenia § 374 ods. 2 CSP, k vyjadreniu odvolateľa podľa odseku 1 môže protistrana podať vyjadrenie v lehote 10 dní od jej doručenia.

26 Podľa ustanovenia § 374 ods. 3 CSP, podania podľa odsekov 1 a 2 doručí súd prvej inštancie ostatným subjektom. Ďalšie podania strán sa doručujú, len ak je to potrebné na zachovanie práva na spravodlivý proces.

27 Vyššie uvedený nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie následne neodstránil ani odvolací súd. Zo strany konajúcich súdov preto došlo k tomu, že bolo porušené právo žalovaného na doručenie vyjadrenia žalobcu k jeho vyjadreniu (právo na doručenie odvolacej repliky), v dôsledku čoho bol žalovaný vylúčený z možnosti podať odvoláciu dupliku, ktorou (ak by chcel) mohol reagovať na argumenty uvádzané v replike. Z obsahu spisu tak vyplýva, že odvolací súd svojím nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva. Dovolateľ správne poukázal na judikatúru EŠLP (napr. Hudáková a ďalší proti Slovensku, Trančíková proti Slovensku, atď.), ako aj judikatúru Ústavného súdu SR. Uvedené rozhodnutia, resp. závery v nich obsiahnuté, predstavujú tzv. formálne chápanie požiadavky kontradiktórnosti súdneho konania a princípu rovnosti zbraní, v zmysle ktorého je súd povinný doručiť stranám všetky písomnosti predložené súdu, bez ohľadu na ich relevantnosť pre rozhodnutie. Pri materiálnom (prísnejšom) chápaní kontradiktórnosti konania (kedy je potrebné skúmať, či nedoručenie podania, resp. odňatie možnosti vyjadriť sa k tomuto podaniu mohlo mať vplyv na konečné rozhodnutie súdu) dovolací súd má za to, že body 10 a 24 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu nasvedčujú tomu, že argumenty žalobcu obsiahnuté v jeho odvolacej replike, ktorú súdy nedoručili žalovanému, mali istý vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorý rozhodoval na základe odvolania žalobcu. Dovolací súd upriamuje pozornosť aj na to, že kým doručenie odvolania, vyjadrenia k odvolaniu, odvolacej repliky a odvolacej dupliky je v zmysle CSP povinné (prvá veta § 374 ods. 3 CSP), ďalšie podania strán sa doručujú, len ak je to potrebné na zachovanie práva na spravodlivý proces (druhá veta § 374 ods. 3 CSP). Teda, len v prípade týchto ďalších podaní (s výnimkou tých, ktoré sú uvedené v § 374 ods. 1 a 2 CSP) je ponechané na úvahe súdu, či podanie doručí protistrane alebo nie, a to v závislosti od toho, či je to potrebné pre zachovanie práva na spravodlivý proces. V prípade odvolacej repliky však súd takúto možnosť úvahy nemá.

28 Ad. II. Podľa ustanovenia § 384 ods. 1 CSP, ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám. Obdobnú úpravu obsahoval aj Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 213 ods. 3, pričom jej porušenie, resp. nerešpektovanie zo strany odvolacieho súdu bolo v ustálenej judikatúre NS SR hodnotené ako odňatie možnosti konať pred súdom (vada konania podľa ust. § 237 ods. 1 písm. f/OSP). V judikatúre podľa CSP je uvedený nesprávny procesný postup odvolacieho súdu dávaný do súvislosti s porušením práva na spravodlivý proces (uznesenia NS SR sp. zn. 2Obdo/33/2017, sp. zn. 2Obdo/76/2016, sp. zn. 3Cdo/111/2017).

29 V posudzovanom prípade tento nesprávny procesný postup odvolacieho súdu (podľa názoru dovolateľa) vyplýva z bodu 25 odôvodnenia napadnutého rozsudku, v ktorom odvolací súd uviedol: „Z uvedeného dôvodu dospel odvolací súd k záveru, že súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, keď uviedol, že nastali účinky doručenia vyúčtovacej faktúry, aj keď sa úpadca o nej nedozvedel a zrejme mal za to, že touto faktúrou žalovaný preukázal svoj nárok. Odvolací súd tvrdenie súdu prvej inštancie o účinkoch doručenia faktúry nespochybňuje, avšak aj v prípade, ak by si úpadca predmetnú vyúčtovaciu faktúru prevzal, z tejto v nijakom prípade nevyplýva nárok žalovaného na zaplatenie sumy 1.108.786,50 Kč, z dôvodu nepreukázania vykonaných prác žalovaným pre právneho predchodcu žalobcu“.

30 Z vyššie uvedeného je zrejmé, že odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že faktúra, ktorou žalovaný ako zhotoviteľ diela vykonal vyúčtovanie v zmysle § 548 ods. 2 Obch. zák. po odstúpení od zmluvy o dielo, bola neskoršiemu úpadcovi účinne doručená. Na rozdiel od súdu prvej inštancie však odvolací súd dospel k záveru, že výsledky dokazovania pred súdom prvej inštancie nepreukazujú dôvodnosť nároku, ktorý si žalovaný predmetnou vyúčtovacou faktúrou uplatnil. Žalovaný totiž podľa názoru odvolacieho súdu nepreukázal, že do odstúpenia od zmluvy vykonal pre objednávateľa nejaké práce v súvislosti s plnením svojho záväzku zo zmluvy o dielo. Odvolací súd svoje úvahy zhrnul v bode 22 odôvodnenia rozsudku. Otázkou, či žalovaný preukázal alebo nepreukázal nárok na zaplatenie

sumy 1.108.786,50 Kč na základe vyúčtovacej faktúry VS 30100214, sa súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozsudku zaoberal len veľmi okrajovo a všeobecne, bez označenia konkrétnych dôkazov, ktoré by preukazovali ním prijatý záver o dôvodnosti obrany žalovaného. V prípade tvrdenia žalovaného, že dohodnuté dielo čiastočne vykonal, išlo nepochybne o jednu z viacerých skutočností, ktoré boli medzi stranami sporné. Napriek tomu súd prvej inštancie v bode 28 odôvodnenia svojho rozsudku len všeobecne uviedol ...“v ostatných tvrdeniach sa v celom rozsahu stotožňuje s obranou žalovaného produkovanou v tomto súdnom konaní v rozsahu skutkových, ale aj právnych tvrdení, vrátane pripojených listinných dôkazov, na ktoré súd ako relevantné prihliadal“. Nie je však zrejmé, s ktorými konkrétnymi skutkovými a právnymi tvrdeniami sa súd prvej inštancie takto stotožnil a najmä, na ktoré konkrétne listinné dôkazy prihliadol. Rozsudok súdu prvej inštancie je v tomto smere nepreskúmateľný, čo pripúšťa aj odvolací súd, keď uvádza, že súd prvej inštancie „mal zrejme za to“, že vyúčtovacou faktúrou žalovaný preukázal svoj nárok. Za tejto situácie, kedy súd prvej inštancie svoje rozhodnutie neodôvodnil spôsobom, ktorý by zodpovedal ust. § 220 ods. 2 CSP, mal odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie buď zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, alebo pokiaľ chcel vyhovieť požiadavke odvolateľa „...aby využil možnosť zákonnej koncentrácie a sám zhodnotil predložené dôkazy a následne zmenil napadnuté rozhodnutie prvostupňového súdu tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovie...“, bol jednoznačne povinný dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakovať, keďže nie je prípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam dospel len na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvej inštancie. Na to, aby ich mohol inak vyhodnotiť, ich musí v odvolacom konaní opätovne vykonať. To, či žalovaný preukázal alebo nepreukázal vykonanie určitých prác, ktoré právnenmu predchodcovi žalobcu následne fakturoval, je nepochybne skutkové zistenie. Preto, ak bol odvolací súd toho názoru, že z vyúčtovacej faktúry „v nijakom prípade nevyplýva nárok žalovaného na zaplatenie sumy 1.108.786,50 Kč z dôvodov nepreukázania vykonaných prác žalovaným pre právneho predchodcu žalobcu“, bol povinný postupovať v zmysle ustanovenia § 384 ods. 1 CSP a dokazovanie v potrebnom rozsahu sám zopakovať.

31 Postup odvolacieho súdu, ktorý nedoručil žalovanému vyjadrenie žalobcu k vyjadreniu žalovaného k odvolaniu, a tým neodstránil nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie, ako aj nenariadenie pojednávania, na ktorom by odvolací súd zopakoval dokazovanie za situácie, keď pri svojom rozhodovaní vychádzal z iného skutkového stavu ako súd prvej inštancie, predstavuje nesprávny procesný postup súdu a vadu zmätočnosti v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, ktorej dôsledkom je to, že v posudzovanom prípade došlo k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý proces. Uvedená vada zmätočnosti zakladá dôvod na zrušenie rozsudku odvolacieho súdu zo strany dovolacieho súdu.

32 Ad. III K odvolacej námietke o porušení zásady voľného hodnotenia dôkazov dovolací súd t. č. nevie zaujať relevantné stanovisko, a to práve so zreteľom na to, že z odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nie je vôbec zrejmé, ktoré konkrétne dôkazy odvolací súd hodnotil (okrem vyúčtovacej faktúry), a teda či odvolací súd pochybil, keď neprihliadol na niektorý (podľa názoru dovolateľa) rozhodujúci dôkaz alebo sa nevysporiadal s určitou (podľa názoru dovolateľa) pre rozhodnutie sporu podstatnou argumentáciou. Pochybenie odvolacieho súdu totiž spočíva už v tom, že nevykonal dokazovanie, hoci tak bol povinný urobiť, a teda strany sporu ani nemali možnosť realizovať svoje procesné práva v súvislosti s vykonávaním dokazovania, napr. vyjadriť sa k vykonanému listinnému dôkazu, klásť protistrane a svedkom otázky a podobne. Pre úplnosť však dovolací súd uvádza, že dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd a nevykonáva dokazovanie (§ 442 CSP), keďže ani za účinnosti CSP dovolací súd nie je „skutkovým súdom“ a neprináleží mu preto skúmať správnosť či úplnosť skutkových zistení.

33 S poukazom na vyššie uvedené dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v napadnutých výrokoch zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (ust. § 449 ods. 1 a § 450 CSP). Odvolací súd bude postupovať v intenciách právneho názoru vysloveného dovolacím súdom a vo veci opätovne rozhodne.

34 Vzhľadom na to, že dovolací súd zrušil dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, nerozhodoval už o návrhu na odklad vykonateľnosti rozsudku odvolacieho súdu.

35 V novom rozhodnutí odvolací súd rozhodne o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (ust. § 453 ods. 3 CSP).

36 Uznesenie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0 (ust. § 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný žiadny opravný prostriedok.